

TEADAANNE 2021. AASTA KOHALIKE OMAVALITSUSTE VALIMISTE KOHTA

Soome jaguneb omavalitsusüksusteks, millel on põhiseaduse kohaselt omavalitsus. Omavalitsusüksused otsustavad paljusid selle elanikke puudutavaid küsimusi.

Omavalitsusüksuse kõrgeim otsustusorgan on elanike valitav volikogu. Volikogu liikmed ehk volinikud valitakse kohalike omavalitsuste valimisel neljaks aastaks. Järgmised kohalike omavalitsuste valimised toimuvad **pühapäeval, 13.06.2021**.

Omavalitsuste valimistel võivad hääletada ja kandideerida täisealised Soomes elavad Soome kodanikud ning teatud tingimustel ka Soomes elavad teiste riikide kodanikud.

Hääletamine on Soomes vabatahtlik.

Ahvenamaa maakonnas ei toimu 2021. aastal kohalike omavalitsuste valimisi.

Hääleõigus – kes saavad hääletada?

Kohalike omavalitsuste valimistel saab hääletada, kui olete Soome või mõne muu Euroopa Liidu liikmesriigi, Islandi või Norra kodanik ja vastate järgmistele tingimustele:

- saate hiljemalt valimispäeval (13.06.2021) 18-aastaseks;
- teil on Soomes elukoht hiljemalt 23.04.2021.

Kui olete mõne muu riigi kodanik, saate kohalike omavalitsuste valimistel hääletada, kui

- saate hiljemalt valimispäeval (13.06.2021) 18-aastaseks;
- teil on olnud seisuga 23.04.2021 Soomes katkematult elukoht vähemalt kaks aastat.

Elukoht määratakse elukohaseaduse alusel. Enamasti on elukohaks see omavalitsusüksus, kus te elate.

2021. aasta kohalike omavalitsuste valimistel määratakse elukoht selle alusel, milline omavalitsusüksus on märgitud rahvastikuregistris elukohaks seisuga 23.04.2021 kell 24.00.

Vajaduse korral saate oma elukoha andmeid kontrollida digi- ja rahvastikuandmete ametist (Digi- ja väestötietovirasto).

Kohalike omavalitsuste valimistel saab hääle anda vaid oma elukoha omavalitsusüksuse kandidaadi poolt.

Hääletamisteade saadetakse kõigile hääleõiguslikele isikutele

Digi- ja rahvastikuandmete amet haldab hääletusõiguse registrit, millesse on kantud kõigi hääleõiguslike isikute andmed. Hääletusõiguse registrisse ei ole vaja end eraldi registreerida.

Digi- ja rahvastikuandmete amet saadab hiljemalt **20.05.2021** teate hääletamisõiguse kohta ehk valijakaardi kõigile hääleõiguslikele isikutele, kelle aadress on teada. Saate valijakaardi vaid digitaalsel kujul, kui olete võtnud kasutusele digi- ja rahvastikuandmete ameti pakutava elektroonilise suhtlusteenuse ehk Suomi.fi sõnumid (lisateave aadressil www.suomi.fi/viestit).

Valijakaardil esitatakse ka juhised hääletamise kohta, elukoha läheduses asuvate eelhääletuspunktide loend ning teave teie hääletamisõigusest. Valijakaarti ei pea valimisjaoskonda kaasa võtma, piisab isikut tõendavast dokumendist.

Kandideerimisõigus – kes saab olla kandidaat?

Teil on kandideerimisõigus ja võite seada end kandidaadiks kohalike omavalitsuste valimistel, kui vastate järgmistele tingimustele:

- omavalitsusüksus, kus kavatsete kandideerida, on teie elukoht;
- teil on hääletamisõigus Soome omavalitsusüksuses;
- teid ei ole kuulutatud kohtuotsusega piiratud teovõimega isikuks.

Omavalitsuste seaduses nimetatud teatud riigiametnikud ja omavalitsuse juhtivametnikud ning töötajad siiski kohalike omavalitsuste valimistel kandideerida ei saa.

Kandidaatide esitamine kohalike omavalitsuste valimistele

Kohalike omavalitsuste valimistel võivad kandidaate esitada

- registreeritud erakonnad;
- hääleõiguslikud isikud, kes on loonud valimisliidu.

Erakonnad otsustavad kandidaatide seadmise üle oma põhikirja alusel. Kui soovite saada erakonna kandidaadiks, peate selles osas erakonnaga kokku leppima.

Kodanike valimisliidu loomiseks on vaja vähemalt kümnet hääleõiguslikku omavalitsusüksuse elanikku. Väiksema elanike arvuga omavalitsusüksustes piisab kodanike valimisliidu loomiseks siiski ka kolmest või viiest elanikust.

Valimisliidu loomise õigus on ka kahel või enamal erakonnal. Kaks või enam kodanike valimisliitu võivad luua ühisnimekirja.

Erakonna, valimisliidu või ühisnimekirja kandidaatide arv võib olla valitavate volinike arvust maksimaalselt poolteist korda suurem. Volikogudesse valitakse omavalitsusüksuse elanike arvust sõltuvalt vähemalt 13–79 volinikku, kuid omavalitsusüksus võib ise määrata ka suurema volinike arvu.

Igal kandidaadil on oma number. Kandidaatidest koostatakse paberile trükitud kandidaatide koondnimekiri, kus kandidaadid märgitakse numbrite järjekorras alates numbrist 2. Kandidaadid on koondnimekirjas rühmitatud erakondade ja ühisnimekirjade kaupa. Iga kandidaadi kohta on koondnimekirjas järgmised andmed: nimi, kandidaadi number ja amet. Lisaks ilmneb kandidaatide koondnimekirjast,

- millised erakonnad on moodustanud valimisliidu,
- millised kodanike valimisliidud on moodustanud ühisnimekirja,
- millised erakonnad ei kuulu valimisliitu,
- millised kandidaadid kandideerivad väljaspool ühisnimekirja.

Kandidaatide koondnimekirjad koostatakse kõigis omavalitsusüksustes 14.05.2021. Teie omavalitsusüksuse koondnimekiri on väljas hääletuskabiinis ja justiitsministeeriumi valimislehel (www.vaalit.fi). Kui osalete eelhääletusel mujal kui oma elukohaks olevas omavalitsusüksuses, saate küsida valimisametnikult enda omavalitsusüksuse kandidaatide koondnimekirja.

Hääletamisajad

Hääletada saab valimispäeval pühapäeval, 13.06.2021, või enne seda eelhääletuse perioodil. Hääletada saab vaid ühe korra. Mitu korda hääletamine on karistusseadustiku järgi karistatav.

Eelhääletus

Eelhääletus algab Soomes **kolmapäeval, 26.05.2021** ja lõpeb **teisipäeval, 08.06.2021**.

Eelhääletus algab välismaal **kolmapäeval 02.06.2021** ja lõpeb **laupäeval, 05.06.2021**.

Teatud eelhääletuspunktides on hääletamisaeg lühem.

Eelhääletusel saab osaleda mistahes eelhääletuspunktis nii kodu- kui ka välismaal. Eelhääletuspunktid on

- Soomes kohalike omavalitsuste määratud eelhääletuspunktid, tihtipeale nt omavalitsusasutused;

- paljud Soome välisesindused;
- teatud asutused, nt haiglad, vanadekodud või karistusasutused.
Sellistes asutustes saavad hääletada siiski vaid isikud, keda seal ravitakse, hooldatakse või kinni peetakse.
- Soome laevad, mis asuvad eelhääletuse perioodil välismaal. Laevas saavad hääletada siiski vaid laeva meeskond ja personal, reisijatel laeval hääletamise võimalust ei ole.

Hääletamine valimispäeval

Valimispäeval ehk **pühapäeval, 13.06.2021** toimub hääletamine **kell 09.00–20.00**.

Valimispäeval saab hääletada vaid selles valimispunktis, mis on märgitud teile saadetud valijakaardile.

Hääletamine kodus

Kui teie liikumis- ja teovõime on sedavõrd piiratud, et valimispunkti ei ole võimalik minna, saate eelhääletuse perioodil anda hääle oma kodus.

Kodus hääletamiseks tuleb end registreerida hiljemalt **teisipäevaks, 01.06.2021** enne kella 16.00. Registreeruda tuleb elukohajärgses valimiskomisjonis, mille kontaktandmed on toodud valijakaardil. Teatud eeldustel võib samal ajal oma hääle anda ka hooldajaks olev lähedane.

Hääletamine kirja teel

Kui viibite kogu eelhääletamise aja ning ka valimispäeval välismaal, saate välismaalt oma hääle anda kirja teel.

Kirja teel hääletamiseks peate oma välismaal oleval aadressil tellima justiitsministeeriumi vastava teenistuse käest kirjaliku hääletamise materjalid. Tellimuse saab esitada kõige varem kolm kuud enne valimispäeva. Hääleõigusliku isikuna peate sellisel juhul vastutama ise kirja teel hääletamise materjalide õigeaegse tellimise eest, et jõuaksite tagastada kirja teel hääletamise ümbriku enda omavalitsusüksuse valimiskomisjonile valimisseaduses sätestatud tähtajaks.

Hääletades toimige nii

Eelhääletus ja valimispäeval hääletamine toimuvad valimispunktis. Hääle saab anda vaid ühele teie omavalitsusüksuse kandidaatide koondnimekirja kantud kandidaadile.

1) Tõendage valimisametnikule oma isikut: esitage pass, ID-kaart, juhiluba või muu aktsepteeritav dokument. Valimisametnik annab teile hääletussedeli.

2) Minge hääletuskabiini. Hääletuskabiinis võib korraga viibida vaid üks inimene.

3) Märkige hääletussedelile selle kandidaadi number, kelle poolt te hääletate. Hääletada saab vaid ühe kandidaadi poolt. Kirjutage kandidaadi number hääletussedeli

sisepoleel asuva ringi sisse. Ärge tehke hääletussedelile mingeid muid märkeid. Murdke hääletussedel kokku nii, et kirjutatud number jääks sisepoleele ja seda ei oleks väljapoole näha.

4) Viige kokkumurtud hääletussedel valimisametnikule. Valimisametnik lööb hääletussedelile templi.

5a) Kui hääletate valimispäeval, laske tembeldatud hääletussedel valimiskasti.

5b) Kui hääletate eelvalimise käigus, annab valimisametnik teile valimisümbriku, millesse peate sulgema oma hääletussedeli.

Kui teie võime kandidaadi numbrit hääletussedelile märkida on tuntavalt vähenenud, võite kasutada hääletamisel abiks enda valitud abilist või valimisametnikku. Abiline ei või olla valimistel osalev kandidaat ega kandidaadi lähisugulane. Abiline on kohustatud hoidma valimissaladust ja mitte avaldama hääletamise käigus saadud teavet.

Lisateave

- Valimiste kohta annab lisateavet omavalitusüksuse keskvalimiskomisjon. Personaalset hääletamisõigust puudutavatele küsimustele vastab digi- ja rahvastikuandmete amet. Mõlema institutsiooni kontaktandmed on toodud valijakaardil.
- Eelhääletamispunktide aadressid ja lahtiolekuajad, kirja teel hääletamise materjalide tellimise juhendid, teave kandidaatide kohta ning muu valimisi puudutav teave on toodud justiitsministeeriumi valimislehel aadressil www.vaalit.fi.
- Teave kohalike omavalitsuste valimiste kandidaatide kohta avaldatakse justiitsministeeriumi valimislehel pärast 14.05.2021 ning eelhääletamispunktide andmed pärast 12.04.2021.
- Käesolev on 2021. aasta kohalike omavalitsuse valimiste edasilükkamisest sätestatud seaduse (256/2021) kohaselt detsembris avaldatud teadaande uuendatud versioon.

Digi- ja rahvastikuandmete amet 29.03.2021